

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษี
กับมูลค่าของกิจการ: หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย

นางรัชฎพร ตันตยวงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2552
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF THE DETERMINANTS OF TAX PLANNING AND THE ASSOCIATION
BETWEEN TAX PLANNING AND FIRM VALUE : AN EMPIRICAL EVIDENCE OF THAILAND

Mrs.Tanyapom Tantiyavarong

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Accountancy

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

520969

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์ระหว่าง
การวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ: หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย
โดย นางรัชพร ดันดียวงศ์
สาขาวิชา การบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร. ณิชูชานนท์ โกมุทพุดพิงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสรุต ศรีบุญนาค

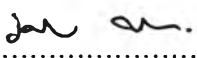
คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีบัณฑิต

.....คณบดีคณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี
(รองศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ ดันละมัย)

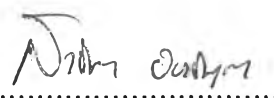
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรศักดิ์ ทุมมานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. ณิชูชานนท์ โกมุทพุดพิงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสรุต ศรีบุญนาค)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. อุทัย ดันละมัย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. สาริต ผ่องศรียูธา)

วิทยุพร ดันตยวงศ์ : การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ: หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย. (A STUDY OF THE DETERMINANTS OF TAX PLANNING AND THE ASSOCIATION BETWEEN TAX PLANNING AND FIRM VALUE: AN EMPIRICAL EVIDENCE OF THAILAND) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อ. ดร. ณัฐชานนท์ โกมุตพุฒิพงศ์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: ผศ. ดร. วิสรุต ศรีบุญนาค, 105 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษี โดยมุ่งเน้นศึกษาที่ลักษณะของผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจในการควบคุม 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ และ 3. ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการวางแผนภาษีในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม โดยได้ให้คำจำกัดความของการวางแผนภาษีว่าเป็นการทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง โดย 1. การทำให้กำไรทางภาษีลดลงแต่ไม่กระทบกับกำไรทางบัญชี วัตถุประสงค์จากอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) และ 2. การทำให้ทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีลดลง วัตถุประสงค์จากอัตราส่วนภาษีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (TAX/CFO) และอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET)

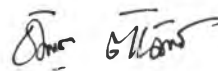
ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีพบว่าโครงสร้างการถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการวางแผนภาษีที่ต่างกัน โดยโครงสร้างการถือหุ้นที่มีกลุ่มครอบครัวเป็นผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจในการควบคุม มีความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีลดลง สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าบริษัทครอบครัวไม่มีแรงจูงใจให้ต้องรายงานกำไรทางบัญชีสูง ผลประกอบการที่แท้จริงสามารถที่จะติดต่อกันเป็นการภายใน ทำให้มีแรงจูงใจมากกว่าในการแสดงกำไรทางบัญชีต่ำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายภาษีที่ลดลง ขณะที่บริษัทที่มีชาวต่างประเทศ และบริษัทที่มีรัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม มีการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีลดลงต่ำกว่า เนื่องจากการกำหนดจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้บริหาร โดยอ้างอิงจากตัวเลขกำไรทางบัญชี ทำให้บริษัทมีแรงจูงใจสูงในการแสดงตัวเลขกำไรทางบัญชีสูง รวมทั้งบริษัทรัฐบาลไม่ได้มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงานเพื่อหารายได้สูงสุด จึงไม่มีแรงจูงใจในการวางแผนภาษี

นอกจากนี้พบว่าบริษัทขนาดใหญ่ มีอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมสูง มีระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนสูง มีการวางแผนภาษีสูง แต่บริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูง มีการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงแต่ไม่กระทบกับกำไรทางบัญชีสูง แต่มีการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางภาษีลดลงต่ำ และจากการเปรียบเทียบการวางแผนภาษีในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร เป็นกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายภาษีต่ำแตกต่างกับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ ซึ่งวัดจากค่า Tobin's q ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนภาษีไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าของกิจการ แสดงถึงการวางแผนภาษีไม่เกี่ยวกับการดำเนินงานหลักของบริษัท ตลาดทุน ไม่ได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลค่าใช้จ่ายภาษี

ภาควิชา การบัญชี

ลายมือชื่อนิติสด

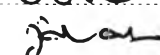
สาขาวิชา การบัญชี

ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

4883353026 : MAJOR ACCOUNTANCY

KEYWORDS: TAX PLANNING/ EFFECTIVE TAX RATE/ OWNERSHIP STRUCTURE/ FIRM VALUE

TANYAPORN TANTIYAVARONG: A STUDY OF THE DETERMINANTS OF TAX PLANNING AND THE ASSOCIATION BETWEEN TAX PLANNING AND FIRM VALUE: AN EMPIRICAL EVIDENCE OF THAILAND. THESIS ADVISOR: NATCHANONT KOMUTPUTIPONG, Ph.D., THESIS COADVISOR: ASST. PROF. VISARUT SRIBUNNAK, Ph.D., 105 pp.

The objectives of this study are three folds: 1. to study the firm-specific characteristics that affect tax planning, focusing on the possible effects of controlling shareholder characteristics; 2. to study the association between tax planning and firm value; and 3. to examine and compare the differences of tax planning in different industry groups. For purpose of this study, tax planning is defined as the ability to reduce tax expenses by: 1. reducing taxable income without reducing book income (i.e., book-tax nonconforming tax planning), as measured by effective tax rate; and 2. reducing both book and taxable incomes (i.e., book-tax conforming tax planning), as measured by tax-cash flow from operation ratio and tax-asset ratio.

The results indicate that ownership structure is associated with differences in the tax planning behavior. Family controlled firms have more book-tax conforming tax planning, consistent with the argument that family firms are less likely to be subject to financial reporting. It is relatively easy to communicate and exchange information within a family. Thus family firms have more incentives to engage in tax planning that reduces reported income, resulting in a lower taxes amount. While foreign and government controlled firms seem to reduce book-tax conforming tax planning. Since these firms are run by professionals, the incentive compensation contract fixates on financial statement income, and the assumption about management compensation implies that firms prefer higher reported income. Additionally, government-controlled firms may have some social and economically goals beyond that of profitability, and hence firms are less concerned about tax planning.

Moreover, the firm's characteristics related to the tax planning behaviors are size, capital structure, capital intensity and profitability. The levels of tax planning among industry groups are significant different. The highest tax planning level is agribusiness, food and beverage industry group.

In test of the association between tax planning and firm value, as measured by Tobin's q, the results suggest no association between tax planning and firm value, implying that tax planning is not related to the core business operations. The market does not recognize the information about taxes.

Department : Accountancy.....

Student's Signature : Tanyaporn Tantiyavarong

Field of Study : Accountancy.....

Advisor's Signature : Wate

Academic Year : 2009.....

Co-advisor's Signature : Visut Sribunnak

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ณัฐชานนท์ โกมุตพุฒิพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาให้ทั้งคำปรึกษา และกำลังใจให้เพียรพยายาม รวมทั้งช่วยตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่อง จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ และขอกราบขอบพระคุณ รศ. ดร. วรศักดิ์ ทูมมานนท์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และประธานหลักสูตร บัญชีคุณวุฒิบัณฑิตที่ได้ให้ความรู้ ความช่วยเหลือ และโอกาสแก่ข้าพเจ้าตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรนี้ รวมถึง ผศ. ดร. วิศรุต ศรีบุญนาค อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณค่าสำหรับข้าพเจ้าเป็นอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์ ดร. อุทัย ดันละมัย ที่สละเวลาในการเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร. สาธิต ผ่องธัญญา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ภายนอกที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำในด้านภาษีที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ พร้อมนี้ขอกราบขอบพระคุณ ผศ. ดร. พิมพ์พนา ปัตถวิชัย หัวหน้าภาควิชาการบัญชี ที่ให้ความรู้ ความห่วงใย คอยดูแล และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ข้าพเจ้า ตลอดจนคณาจารย์ในคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีทุกท่านที่ให้ความเมตตา และกรุณาอบรมสั่งสอนให้ศิษย์เป็นคนดี มีความรู้จนสามารถศึกษาได้สำเร็จ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาการบัญชีทุกท่านที่ช่วยให้ความสะดวกในการติดต่อประสานงานจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่รักและคอยอาทรห่วงใยข้าพเจ้ามาโดยตลอด และขอขอบคุณนายธรรมนิตย์ ดันตยวงค์ และเด็กหญิงจิรัชยา ดันตยวงค์ สามีและลูกสาวที่คอยเป็นกำลังใจให้เสมอ รวมถึงรุ่นพี่ เพื่อน และรุ่นน้องนิสิตปริญญาเอกทุกคน ที่ช่วยให้กำลังใจกันและกัน สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณนาย ช. นันท์ เพ็ชฌุไพศิษฏ์ ที่ปรึกษาด้านประสิทธิภาพกรมสรรพากร ที่คอยให้คำปรึกษา ความเมตตา และความช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้า ตลอดช่วงเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	3
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.4 คำจำกัดความของงานวิจัย	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	8
1.7 ส่วนประกอบอื่น ๆ ของวิทยานิพนธ์	8

บทที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษี

2.1 บทนำ	9
2.2 การทบทวนวรรณกรรมและการพัฒนาสมมติฐาน	11
2.3 ระเบียบวิธีวิจัย	25
2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย	31
2.5 สรุป	42

บทที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ

3.1 บทนำ	44
3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
3.3 การพัฒนาข้อสมมติฐาน	49
3.4 ระเบียบวิธีวิจัย	50
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย	52
3.6 การทดสอบเพิ่มเติม	54

3.7 สรุป	55
บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ	
4.1 สรุปผลการวิจัย	56
4.2 ข้อจำกัดของงานวิจัย	58
4.3 ทิศทางของงานวิจัยในอนาคต	58
รายการอ้างอิง	60
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.	68
ภาคผนวก ข.	71
ภาคผนวก ค.	76
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	105

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัทที่มีผลกระทบต่อค่า ETR	79
2 ทิศทางผลกระทบของปัจจัยโครงสร้างการถือหุ้นที่มีต่อการวางแผนภาษี	82
3 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	83
4 ลักษณะโครงสร้างการถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียน	83
5 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรควบคุม และทิศทางของความสัมพันธ์กับ การวางแผนภาษี	84
6 ค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปร	85
7.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการวางแผนภาษี ระหว่าง บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมกับบริษัทที่มีการกระจายการถือหุ้น.....	87
7.2 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการวางแผนภาษี จำแนกตาม ประเภทของผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม.....	87
7.3 การทดสอบว่าผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมประเภทใดมีค่า TAX/ASSET แตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบ Post Hoc.....	88
8 ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปร.....	89
9 ผลกระทบของปัจจัยโครงสร้างการถือหุ้นที่มีต่อการวางแผนภาษี	91
10 ผลกระทบของคุณลักษณะของผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมที่มีต่อการวางแผนภาษี	94
11 สถิติเชิงพรรณนาของการวางแผนภาษีแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม	97
12 แสดงผลกระทบของปัจจัยโครงสร้างการถือหุ้นที่มีต่อการวางแผนภาษี โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธี Cochrane-Orcutt.....	99
13 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษี กับมูลค่าของกิจการ	101
14 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการบัญชีภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี กับ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีภาษีเงินได้ค้างจ่าย	103

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปแสดงกรอบแนวคิดของงานวิจัย (CONCEPTUAL DIAGRAM)	2